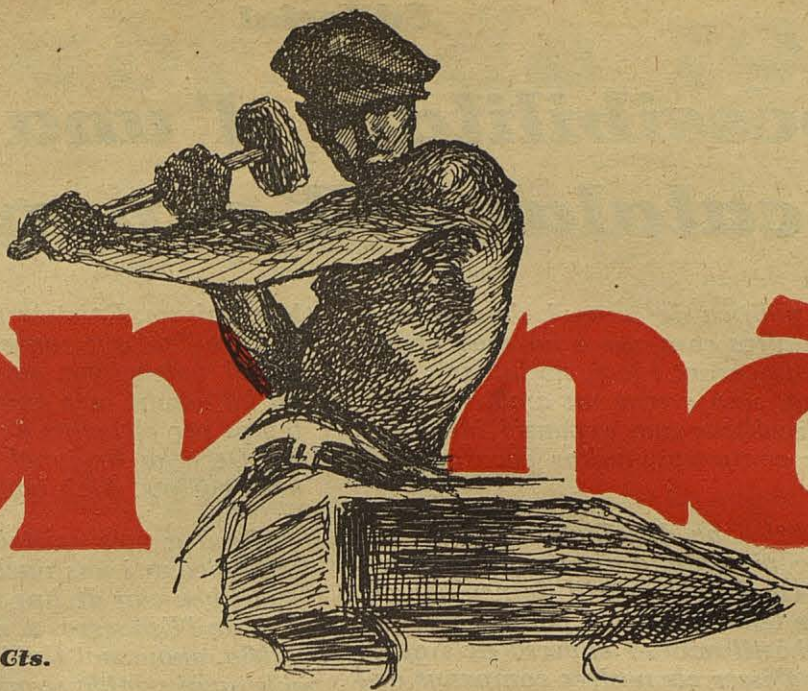

Fornal

Preu: 20 Cts.

Bruc, 71 - Tel. 17253

Any 1

Barcelona, 26 de març de 1932

Núm. 11

BANDON

Les possibilitats d'una política catalana d'expansió

Està vist que una política de caragol, de casa endins no pot conduir a altra cosa que a un egocentrisme, a un narcissisme inoperant i lent, no tan sols enfortir la pròpia ànima, sinó cercar un ambient propici que ens envolti, realitzar una expansió idealista que ens faci guanyar companys, millor encara, germans de lluita.

Quan tota una política va dirigida únicament al conreu intensiu del propi camp, a aprofundir el sentiment païral, es cau en el doble perill de negligir el sentit humà que ha de tenir qualsevol política liberal i de guanyar-se una hostil actitud adversa dels que, naturalment, haurien d'ésser els nostres companys de lluita, més que aliats.

La política de la Lliga, durant molt de temps i la del catalanisme estantis de moltes agrupacions patriòtiques tan plenes de bones intencions com mancadetes de visió, patiren d'aquest mal. Quan la Lliga, millor dit, Cambó va parlar de l'Espanya gran, es referí més que a l'expansió dels nostres ideals a les terres properes, a la inundació del diner de les finances catalanes, de l'imperialisme econòmic.

Ara per ara el predomini de la política catalana està en mans de l'esquerra, i és de creure que no se n'apartarà fàcilment. Es, doncs, l'hora d'esmenar aquesta actitud equivocada i començar una tasca de proselitisme, de difusió de les nostres idees bàsiques.

En aquest aspecte, València ofereix avui enormes possibilitats. Durant molts anys, sense motiu, malgrat la freqüència de les relacions de tots els ordres entre València i la Catalunya estricta, ha existit una mena de prevenció entre aquestes dues regions d'un mateix poble.

Avui, aquesta predisposició antagònica, tan injustificada, ha desaparegut gairebé totalment.

Les condicions econòmiques i espirituals del present moment, ajudarien de manera considerable aquesta entesa política que preconitzem. València, i ens referim sempre a tot el regne, és explotada pel Centralisme. A excepció d'Alacant, que rep algunes almoïnes que a voltes li fan perdre la consciència de la seva personalitat valenciana, les altres poblacions i territoris valencians, contribueixen a les càrregues de l'Estat, millor dit, paguen a l'Estat una quantitat superior a més del doble de l'import dels serveis i prestacions que en reben. En aquest aspecte, així com en el de l'oblit de les necessitats valencianes, a l'hora dels tractats comercials, cal considerar València com la cendrosa d'Espanya. Això és un mal vell, que difícilment tindrà cura i que ha situat les terres llewantines, en un sentiment de descontentament molt natural.

La riquesa valenciana és agrícola. El seu millor mercat és Catalunya, on troben també una bona sortida els seus productes industrials.

Al costat d'aquests motius econòmics, existeixen els sentimentals. València és un tros de la Catalunya gran. La seva llengua natural, per bé que bastant abandonada a la capital, és una variant dialectal del català, més aviat fonètica que altra cosa. Els valencians, per llur laboriositat, esperit liberal i sentiment artístic i apassionat, són, malgrat petites diferències, ben semblants a nosaltres. Senten tots ells una veneració boja, un ardiment insospitat per la terra que els aguanta. Avui, d'una manera més o menys expressa, tots els partits polítics valencians són amarats de va-

lencianisme. Existeix una institució de llarga i excel·lent tradició que conrea les llestres catalanes en la variació valenciana, anomenada "La rat penat", que no ha assolit més amplitud perquè ve dirigida de fa temps per elements de dreta social i política. Existeix la "Derecha Regional Valenciana", que és un niu de vells carlins. Amb aquests senyors no hi ha res a fer.

Però a més existeix una agrupació valencianista republicana i uns nuclis valencianistes, que tenen un sentit ben clar de llur missió i una ideologia semblant a la de l'Esquerra. A més, existeix l'antic partit blasquista, anomenat Unió Republicana Autonomista, que si bé avui sembla seguir la direcció personal d'En Lerroux, no ha volgut perdre la seva pròpia característica ni entrar a la disciplina orgànica del partit radical, guardant-se el seu programa propi, elaborat en temps de Blasco Ibàñez, que compta amb personalitats destacades, molt preparades, que no s'avenen del tot al paper de comparsa dels radicals i menys encara a l'actitud francament amnistiadora (?) que sembla ha adoptat el senyor Lerroux. Són republicans històrics que no s'avenen a compartir les responsabilitats ni les argücies de l'actuació política, amb els indesitjables apenedits d'última hora.

Encara existeixen els radicals-socialistes, en les fileres dels quals hi ha una barreja de gent de bona fe i d'antics patrioters, suara convertits a les excel·lències del republicanisme d'esquerra.

Es impossible preveure que a la llarga obtindrà el predomini de la política valenciana, però avui per avui, el record de Blasco Ibàñez, és tan fort, i tan estimat pels valencians, que el partit dirigit per Sigfrido Blasco, la Unió Republicana Autonomista, té les preferències del poble.

Tots els partits tenen, com hem dit, una sentimentalitat valencianista, que respon a la del poble. Ara van a projectar l'Estatut, per al qual prendran exemple i guia del català.

Caldria estimular a les terres valencianes el conreu literari de la llengua vernàcula, l'estudi de la història i de l'Economia valencianes, la investigació de les seves possibilitats.

No foren esforços malmesos, sinó ben altrament, ajudar València al retrobament de la seva ànima, de la consciència de la seva personalitat. Si s'assolís això, el miracle fóra fet, perquè es trobarien més germans nostres que no de ningú més. I això fóra importantíssim pel futur. Totes les desgràcies de Catalunya pervenien d'haver-se trobat sola davant tot l'Estat Espanyol, dominat per les Castelles.

Nosaltres, no tenim, ans maleïm, l'esperit xovinista. Però creïem que la incorporació de les forces nacionals ibèriques amb segell particular i fesomia personal, a l'obra de la República, foren un gran bé per tots i, en definitiva, per la humanitat.

No és possible guanyar gaires preeminències, ni tan sisquera fer feina positiva i eficaç, per la cultura universal i per la perfecció humana, manllevant una eina (la llengua), que no respongui a l'estructura íntima del pensament, que no sigui, per tant, identificada a la manera natural de veure i sentir les coses. Es per aquesta convicció que volem que València sigui ben bé València, perquè serà així més aprop de nosaltres i servirà millor els alts interessos de la Ibèria i de tots els pobles.

S'apropa la data de la commemoració del primer aniversari de la República.

Es interessantíssim en aquests moments capdals no establir equívocs ni inaugurar falsetats històriques.

El dia 14 d'abril de 1931 en la nostra terra fou proclamada la República Catalana, i, per tant, fent l'acatament just, just que és mereix la veritat, el dia 14 d'abril d'aquest any, honestament, només podem festejar l'aniversari del fet que va produir-se.

Seria també un manament a la història catalana, si no tinguéssim un bo nrecord per una altra data memorable: 17 d'abril de 1931. En aquest dia fou acordat l'armistici entre l'Estat espanyol i la República catalana. La personalitat catalana que havia intentat destruir la monarquia borbònica usant com a única raó la força, fou acatada per la República espanyola per la força de la raó que contenia el nostre neguit de llibertat. Amb aquest reconeixement, la República espanyola mostrà la formidable superioritat del nou règim.

El dia 17 d'abril de l'any passat, com si els anys de sofrenca i esclavatge no comptessin pels nobles forts, va renèixer la Generalitat de Catalunya. L'organisme que havia fet la grandesa de la nostra Pàtria en la seva llibertat.

Així, doncs, la veritat dels fets, que ningú pot ignorar perquè varen produir-se al carrer i per la voluntat de tots, són: 14 d'abril, alliberament total de Catalunya, i el 17 del mateix mes els ministres delegats per la República espanyola, reconeixen la personalitat catalana i el dret que tenim a governar-nos. Aquest fet fineix les baralles, i com a fórmula de pau, s'acorda que les relacions entre Catalunya i Espanya les determinarà l'Estatut de Catalunya.

El dia 2 d'agost, l'Estatut redactat i aprovat per la diputació provisional de la Generalitat és acceptat pel 82 per 100 del cens electoral català, i esdevé, de fet, la llei de relació que el noble català ofereix a l'Estat espanyol en la pau.

La petició feta pels delegats del Govern de la República espanyola

El dret de Catalunya a governar-se no pervé del Decret creant la Generalitat ni de cap proclamació. El dret de Catalunya es deriva de la seva existència nacional.

fou atesa immediatament. Per tal d'evitar interpretacions errònies que podien dificultar la consolidació del nou règim, fou canviat el nom de República Catalana pel de Generalitat de Catalunya.

Catalunya, el Govern de la Generalitat i els diputats catalans a les Corts Constituents en tot moment han ratificat el voler de pau que va iniciar-se el 17 d'abril, han col·laborat activament i amb rapidesa en totes les tasques destinades a enfortir el nou règim.

La nostra intervenció no ha interromput ni un instant la vida de l'Estat espanyol.

Ens hem comportat com veritables amics, dels que, per la seva pròpia voluntat, vingueren a oferir-nos la seva amistat.

Nosaltres hem complert el nostre deure.

**

Fa vuit mesos que l'Estatut fou aprovat i prop d'un any que la vida de Catalunya està interrompuda.

Tenim dret a ésser impacients, perquè ja fa tres segles que vivíem supeditats a voluntats alienes.

La nostra actuació per la República i en la República, ens autoritza a exterioritzar la nostra queixa per la lentitud de l'Estat espanyol en decidir l'acceptació o refús de la llei de relació que és l'Estatut.

Lògicament, en el moment de reconèixer els nostres drets tenien d'ésser reconegudes com a legals i efectives les nostres accions, i reconeguda la nostra personalitat, teníem dret de prescindir de totes les obligacions que ens foren imposades per la violència en prendre'ns la llibertat.

Fa prop d'un any que vivim una interinitat que agreuja tots els problemes existents. L'espera esdevé feixuga i punyent i la paciència s'esgota. La inquietud reneix i crea el dubte, el recel i la malfiança. La

Fàbrica d'Aigües
Carbòniques
esterilitzades
Xerops i Horxates

CASA AGUSTÍ

ARAGÓ, 407
Telèfon 53202
BARCELONA

corrent de simpatia i cordialitat que s'havia establert, pel tracte just i cordial iniciat, es torna aspre i punxagut.

¿Què espera l'Estat espanyol per resoldre?

Com podrem, nosaltres, festejar l'aniversari de la República espanyola, si de fet, segueix els mateixos procediments que la monarquia?

Ja ho volem creure, ja, que tenen bona voluntat i que volen fer justícia, però la realitat està contra aquest voler nostre.

Nosaltres demanem únicament, el compliment de la paraula donada i reciprocitat en el tracte.

En el nostre bon desig, creiem un deure fer avinent, que si la paciència i la confiança que s'esgoten, s'acaben; en el precís moment que deixem de creure en la República espanyola, automàticament, ens trobarem amb el mateix estat d'ànim del dia 13 d'abril de 1931, i, per tant, en la impossibilitat de confiar en altra cosa que en el nostre propi esforç i iniciativa.

Si l'Estat espanyol no aprova integralment i de seguida l'Estatut de Catalunya, tenim el dret i el deure de dignitat de donar per finit l'armistici, i prescindir de tota cosa que no sigui el voler, la necessitat, l'obligació i el dret d'instaurar immediatament totes les llibertats que ens pertanyen, que són totes les que gaudeixin els nobles integralment lliures de la terra.

Amb la mateixa sinceritat de sempre, i fent esforços per continuar amb la serenitat que ens caracteritza i escotant fins el darrer bri d'optimisme, exposen la gravetat de la situació actual.

Si el dia 14 d'abril no s'ha resolt la qüestió de l'Estatut, possiblement, perduda tota esperança en el concert que de la llibertat i de la justícia en té el Govern de la República espanyola, els catalans, en comptes de perdre el temps en festejar una data que de fet no ha tingut cap conseqüència, renetirem la gesta decidits a no deixar intervenir en les nostres decisions a ningú que no tingui dret en la sobirania de Catalunya.

Roc BORONAT

"La Publicitat", "La Veu", "La Vanguardia", "El Noticiero" i altres diaris, defensen la burocràcia municipal pel gust d'anar contra l'Esquerra, a consciència de que enganyen llurs lectors.

El Crist de llum

Escolta, sacerdot que encara no saps pas
que sacerdot vol dir sacrificat
i poses cada dia un clau més a cada braç
i a cada peu del crucificat:

Ja saps que en tu jo no hi puc creure gens,
però, en Crist HOME, hi crec més que tu.
El Crist de les esglésies i els convents,
a part dels que en viviu, no el vol ningú.

El Crist que sua sang i fa miracles
i es pinta i despinta la llaga del costat
i es presta a què els seus temples siguin espectacles
on ronda la moneda, és un Crist malvat.

Es un Crist fet a la vostra manera,
volgut pels vils que exploten a l'humil,
un Crist, ben al revés del que Crist era,
que perdona els pecats de l'home vil.

I el món adora el Crist de llum humana
que s'enduïa entorn seu la multitud
i predicava una doctrina sana
i era un rebel contra l'esclavitud.

El vostre Crist és fosc i misteriós
i ajup el front vençut i amb covardia,
carregat amb la creu i les dolòs
no té ni un gest humà de rebellia.

No volem pas un Crist que diu: «Tinc set!»
i ja sabia el fel que li darien;
un rebel, mentre que s'aguanti dret
no pot pas pregar mai pels que el ferien.

El nostre Crist és un Crist de llum viva,
sense temples ni altars ni manaments
que vol alliberar la humanitat captiva
i crida i es rebella en els turments.

El nostre Crist—com nosaltres—discutia
les lleis i els sacerdots perquè eren vils
i en el seu cor sentia
un flam d'amor pels pobres i els humils.

Vosaltres el teniu en monuments,
voltat de mantellines i copaltes
amb les espines i les llagues lluent,
fines i ben pintades com les galtes

de les cocots que el vénen a adorar
i li demanen favors inconfessables.
Pobre Crist! T'aixeques en l'altar
voltat de lladres i de miserables.

Nosaltres et volem lliure en l'espai
abraçant l'Univers amb els teus braços,
voltat de llum que no s'acabi mai
i amb turbes de rebels seguint-te els passos.

SALVADOR PERARNAU

La fam

La fam és la llei més cruel,
més vil i més poc humana.

La fam és més amargant que el fel,
du la misèria per germana
i fa renegar de Déu i del somni del cel.

La fam és crua i és el pitjor dels mals
i fa delmar a ciutats;
posa molts homes al nivell dels animals.

La fam no té atur: traspasa totes les barreres
i és causa de moltes de solucions fatals.
La fam és una fera negra que el món sofreix
que esgarrapa amb ses urpes a molts humans.

La fam no té espera. Aquell que la pateix
no respecta ni a pares ni a germans.
La fam despulla a moltes llars i a cap basteix.
No n'ha bastit mai cap ni cap en bastirà.

Quan la fam mana no hi ha cap llei
que al famolenc pugui deturà.
El tricorni i la presó no són cap remei.
Perquè l'únic remei de la fam és el pa.

ANTONI TORRAS

L'esum potmanal

Falles i discursos

València, la ciutat germana, ha solemnitzat, com de costum, la seva setmana fallera. La falla, romanalla d'indiscutible pagania, influïda pel to berebesc que mantenen certs aspectes de la vida valenciana —i no parlem per ofendre ningú, sinó en l'estricta terreny etnològic— és simpàtica i evocadora. Es fins i tot eloqüent. Les flames que devoren un maniquí acostumen a ésser símbol i expressió dels sentiments d'una multitud que voldria veure, així mateix, devorades moltes coses. Heus ací l'eloqüència dels flams de la falla...

Aquest any hi ha hagut, a més de les falles consuetudinàries, un discurs de D. Alexandre Lerroux... Un discurs més que no ha dit gran cosa. Tan poca cosa ha dit, que ha fallat més que cap falla. Les llengües de foc de la saviduria política no han il·luminat, aquesta vegada, el verb autoritzat del capitost radical. Ha estat el seu discurs una falla més, però tal vegada li ha mancat el foc que caracteritza aquesta forma popular de donar a entendre allò que estima i allò que odia... La falla oratòria de Lerroux ha cremat, quan més, algunes il·lusions que algú hi xifrava.

La pallassada de don Alfons

«Le Matin» ha publicat un reportatge, que ha derivat en article d'escàndol. L'ex-rei d'Espanya ha palesat, una vegada més, el seu tarannà de «señorito chulo» i la seva cultura de mosso de cafè, dit sigui sense agravi per aquesta soferta classe.

Ell, el cínic, l'assassí dels deu mil homes d'Annual, el company de «juergas» del pobre Primo, el còmplice d'Anido i Arlegui, es vanta d'ésser un indesitjable a tot arreu. I en comptes de caure-li la cara de vergonya hi fa brometa com aquell que res.

Per donar fe de castis es declara ballador de xotis. Vol fer l'home—diu—davant d'un duaner teutó, conscient del seu deure, i li engega pel damunt, en alemany bàrbar, segons ell mateix, tota una lletania de títols imaginaris: «Sóc almirall, coronel, general, etc., etc., dels vostres

exèrcits. Quadreu-vos!» No sabem si l'altre es quadraria, però n'hi havia per quadrar-se davant del cinisme d'un tipus que oblida, que a Espanya i al Reich, governa la República, la qual cosa vol dir que ell ja no és res ni ningú...

I què me'n dieu de la «pitillera»? Una «pitillera» de plata, amb les insígnies d'una colla de regiments de cavalleria i una data «23 de gener de 1932». L'imbècil-ex-coronat exhibeix, estudiadament davant del reporter aquesta prova d'hipotètica adhesió. Potser sí que per afinitat, els còssos muntats se senten identificats amb un subjecte que té ànima de cavalleria...

La crisi municipal

El gest de la majoria d'Esquerra—més ben dit, fóra la minoria més nodrida—en renunciar llurs funcions de Govern va astorar els de l'altra banda que no esperaven que dugués conseqüències així la seva rebequeria...

Una aliança lliguero-radical, no pot ésser perdurable. A cada moment aquests partits prehistòrics han d'anar a clatellades. Només l'oportunisme i la set de manar són capaços d'iniciar contubernis com el que encara hem presenciat.

S'han registrat proves de desaprensió que ultrapassen els límits habituals. Hom s'ha entestat en dues espècies, que són absolutament falses. L'una que hom anés a reduir un 25 per 100 els emoluments dels funcionaris. Un altre, que hom tractés de deixar al carrer els que hi són, per tal d'enquibir-ne de nous.

Els homes de l'Esquerra són mortals i, en conseqüència, es troben subjectes a errors. Allò que ningú no pot dir-los, és que llurs pràctiques i procediments no siguin dignes ni ètics. I és doblement vituperable que l'animadversió partidista defensi els fets i inventi coses absurdes encaminades a desprestigiar els homes de l'Esquerra.

Als altres, als sants de retaule de la dreta i del mig, no ens caldria inventar res per desprestigiar-los. Trenta o quaranta anys d'hegemonia municipal, alterna o trifàsica, parlen amb prou eloqüència de la moralitat i la competència d'aquests Catons de zero noranta-cinc.

L'Esquerra no té avia

Heus ací un descobriment que acaba de fer «La Publi». Els homes de l'Esquerra no tenen avia. No tenen qui els alabi i s'alaben ells mateixos.

En primer lloc, el que s'alaba ell mateix d'una qualitat que salta a la vista, és sincer i no s'ajup, com fins ara era moda, a una modèstia de munició. A més, els esquerrans no tenen diners per a llogar plomes turiferàries ni per mantenir pistolets de sátira, com els partits rics.

Es grotesc i revoltant, que el periòdic òrgan d'un sector pedant que no s'està de proclamar tothora la seva absoluta superioritat damunt els simples mortals, escrit per uns quants homes que creuen tenir-ho agavellat tot des de la intel·ligència a l'ortografia i que troben esqueixat i dolent tot el que faci algú que no sigui de la colla, surti ara dient als altres que «no tenen avia»...

Potser sí que no en tenim, però tenim vergonya. I no està demostrat prou satisfactòriament que tots els que escriuen a «La Publi» en tinguin.

L'expulsió de Casanelles

Ramon Casanelles, l'home que va fer-se famós a causa de la seva intervenció directa en l'execució de Dato, acaba d'ésser dut a la frontera per indesitjable.

Hom parla d'un terrible complot, subvencionat, no cal dir-ho, per l'or rus. Es veu que això del pla quinquenal dóna tant, que permet als Soviets inundar de moneda les cinc parts del món. No hi ha agitació, moviment ni vaga que no sigui finançat per l'or rus.

Entenem que Rússia té altres mals de cap que prodigar rubles a tota societat que vulgui jugar a fer la revolució. Cert que arreu, farà fer pels seus homes una propaganda activa, però res més que això. Qui vulgui peix que es mulli la cua, deuen pensar a Moscó.

Casanelles té un altre estigma que la gent de dreta no perdona. Va occir — amb els seus companys —, un home representatiu, al mig del carrer i jugant-s'hi la vida. Si hagués estat un «Ricardito», capaç de fer l'amo a bocins, traïdora i solapada-

ment, tothom es commouria i li tindria compassió. I no faltarien Solàs de Canyizares, que l'ajudessin a sortir-se'n amb uns pocs anys de presó molla. Fins per matar homes s'ha d'ésser «viu».

L'Estatut de Catalunya

Des de fa unes quantes setmanes, que d'una manera estereotipada, els diaris reporten la nova de què els tècnics estan ultimant la part relativa a finances de l'Estatut. I d'aquesta manera anem passant el temps.

Cal, d'una vegada, que a Madrid es donguin compte de què Catalunya no es deixarà befar, ni tan sols podrà demorar-se aquesta qüestió. I cal que els nostres representants a les Corts, facin arribar el neguit pregon que, indubtablement senten

importants sectors del catalanisme davant d'aquesta inoportuna demora.

La Conferència d'En Maspons i Anglasesell, respon a aquesta agitació espiritual que no fóra d'estranyar prengüés altres caires. Avançada com som dels moviments polítics de casa nostra, cal que donem el toc d'alerta i que, serenament, però enèrgicament, exposem aquesta situació.

Si els tècnics no s'entenen, que facin vots particulars, que presentin dos dictamens, però l'aprovació de l'Estatut no pot ajornar-se més.

Davant d'aquesta qüestió són particularment inoportunes les campanyes dels fracassats d'Acció Catalana i de la Lliga, girant-se contra l'Esquerra i no contra d'ells mateixos i contra dels polítics madrilenys.

Quan arribi l'hora, si malagunyadament cal arribar-hi, ja veurem qui treu el pit.

Amèrica en crisi

El recent intent d'assalt per part d'uns obrers desocupats a uns establiments Ford, ha alarmat l'opinió pública del país que avui representa l'industrialisme i el capitalisme a ultrança. El concepte que la massa mitjana europea tenia d'Amèrica, ha quedat trasbalsat amb aquesta nova esfereïdora. ¿Es que als Estats Units es poden produir les mateixes pertorbacions que a qualsevol nació del vell continent? El país dels milions, dels «reis» del ferro i del carbó, dels gratacels i de les construccions mastodòntiques pot patir com una vulgar republica europea la crisi econòmica? Pot contestar-se rodonament que sí. Amb deu milions de desocupats, amb tancaments i fallides en sèrie de Bancs, amb fabulosos stocks invendibles, els Estats Units estan abocats als mateixos problemes que es plantegen arreu del món i no ha d'estranyar que les conseqüències siguin les mateixes.

Estàvem acostumats a sentir parlar d'Amèrica com d'un país de llegenda, al qual se li obrien contínuament noves fonts de riquesa. Però avui dia tot això és una trista enyorança. Amb un mercat intern saturat, la producció és superabundant i el mercat internacional tanca les portes a l'exportació. Amèrica vivia de la seva exportació, perquè era el productor universal. Gairebé en totes les estadístiques comercials de les nacions de tots els continents, els EE. UU. ocupaven, i ocupen encara, un dels primers llocs, quan no el primer. Però la guerra va despertar activitats i va crear indústries allà on no n'hi havien i avui el nacionalisme econòmic i el proteccionisme, intenten trobar a tot el món una solució a la crisi devastadora. Com a conseqüència, la llei marcial impera en moltes regions dels Estats Units, per impedir el conreu de les terres o l'explotació de les mi-

nes. El cotó s'ha cremat i ha servit fins per a astaltar carreteres. La superproducció ha de disminuir, costi el que costi. I malgrat això, aquesta producció americana (que es produïa per a la venda i no pel consum), ha estat fins ara la riquesa i el sistema de vida d'aquell país.

Nordamèrica va marxar bé el passat segle, quan la producció era absorbida contínuament pel mercat interior, el qual augmentava contínuament amb l'emigració i es mantenia sempre amb un alt poder adquisitiu a causa dels recursos naturals i de la capacitat i activitat individual de cada un dels habitants. Allí convergien els individus joves i emprenedors de tot el món, perquè Amèrica exercia una influència singular i exaltant sobre els que desitjaven jugar amb el destí i la fortuna. Després va exportar llargament i en quantitats fabuloses, apoderant-se de la majoria dels mercats, arribant al seu grau màxim durant la guerra i l'immediat postguerra. Però en sorgir l'organització científica i mecànica i produir-se el fenomen del maquinisme exasperat, les empreses no van poder ocupar l'exèrcit de braços que s'oferien. Es va restringir l'emigració, però això era un remei molt feble. Les màquines soles donaven l'abast, malgrat el continu augment de la producció.

La revolució industrial ha llençat al carrer masses famolenques, que són un perill constant per la seguretat pública i fins política. Aquestes, el mateix que a Europa, no tenen suficient capacitat d'adquisició per comprar els productes de la indústria. L'excés de venedors i la manca de compradors fan caure els preus i tots els intents fets per a sostenir-los són infructuosos, davant la llei inexorable de la demanda i de l'oferta. Per altra part, la present baixa del nivell dels preus de tota classe d'articles, fa créixer el poder

d'adquisició de la moneda. Aquest cercle viciós fa que la manca del medi circulant faci baixar mes els preus de les coses. El credit es contrau i les banques es tanquen.

Els financers i economistes de l'escola burgesa, enraonen de crisis periòdiques, naturals, etc., però, la veritat es que mai no havien estat aquestes tan llargues, ni tan intenses, ni tan universalment sentides. Farien de disminuir la producció, però si aquesta es limita, el capitalisme es mor. Si s'inaugura un sistema de salaris alts que permeten les masses absorbir la producció, el cost de producció augmenta també i es fa inaccessible: l'economia burgesa es un peix que es mossega la cua.

Realment, les dificultats que atravesaven Amèrica i el món, són degudes a que un cicle estia acabant i un altre nou estia obrint-se. El sistema denominat capitalista ha complert la seva missió històrica i es ja un cadaver que enrareix l'atmosfera. Els mètodes econòmics tradicionals i les velles opinions, eren d'unitat en els seus temps, però ja no responen a les noves condicions socials i econòmiques de la nova etapa. La crisi actual, amb el sistema de tarifes que formen barreres quaneres a tot arreu per a protegir les indústries nacionals i la creixent intervenció de l'Estat en les economies de totes les nacions, es caracteritza pel fracàs complet del liberalisme com a teoria política i econòmica. El lliurecanvisme va ésser una escola que va crear i mantenir partits polítics en tots els parlaments i va truir de la seva època d'esplendor, però actualment el mateix partit liberal anglès, capitanejat per Lloyd George, ha renunciat al seu programa i s'ha unit a la concentració conservadora junt amb els laboristes, juntant les seves forces a les dels seus tradicionals i seculars adversaris, els conservadors, per tal de salvar Anglaterra de la misèria i la desfeta. Així ha renunciat al lliurecanvisme l'únic país que havia pogut resistir fins ara degut a les seves condicions naturals, a l'adopció del proteccionisme.

A èpoques noves, sistemes nous. Els problemes plantejats no tenen solament aspecte econòmic, sinó també polític, social, educatiu i moral. Hi han arreu del món 35 milions de desocupats que moren de fam. Els tècnics estan desorientats i confosos. La gravetat del mal demana una guarició ràpida i suficient. ¿La trobaran? Nosaltres creiem que no. Els remeis que es cerquin no seran més que palliatius, cataplasmes i draps calents. L'única solució és un capgirament complet del sistema dominant.

Quan un sistema fracassa, se n'ha d'emprar un altre. Les presents dificultats hauran de portar, forçosament a un sistema racional de producció i de consum, a més d'un canviament radical de l'estructura social i política dels pobles.

ANTONI VENTURA

El conte del Col·legi

Si havéssim l'art i la paraula d'Anatole France, ¡quin magnífic recit pel Flos Sanctorum!

Els pacients Bolandistes, pietosos mimadors de la llegenda sacra, podrien fiblar la mel de les floretes dels Germans de l'Esperit Sant, místics conreadors de l'hort del Senyor.

Era a una ciutat del Camp, la petita Florencia de Catalunya, museu en els rastres de la història pels noms de Bonifaci, Baidric i Comerma. Era la ciutat de les Cent Fonts, cenyida per la cenca gamma d'escates irisades de les dones d'aigua que dansen dessota els degotals, vora les baumes dels torrents.

Per un ocult designi de Déu Nostre Senyor que inspira a Combes, un cert pensament, arribaren a la ciutat hospitalaria uns barons afaitats de cara, drapats en negre i amb una taca blava al pit, en senyal de devoció a l'Arcàngel Sant Gabriel, compidor dels amorosos espials de l'Altíssim.

Com el bon Jesús, repetiren la paraula d'anyell: Deixeu que els infants vinguin a mi. Una corrua angelical eis voltà ben prompte, donant testimoni de la virtut i de la ciència d'aquells sants homes, arreplegats dels camins reials per una divina veu que havia ressonat en el seu interior. I els pares els portaven els fills, i peixaven als mestres de tota mena de fruits i de mines-estra, abundantment, en prova de regregraciament.

El maligne, però, que mai no dropeja, temptà de consuscipència carnal al minyó més llest de la santa companyia. Més no d'una faisó, ordinària ni grollera, tal com acostumen congregacions menys afavorides per les gràcies del Senyor. Sinó amb la distinció i polidesa adient en tractar-se dels fills de les famílies més honorables de la ciutat.

Era el germà gran sotmès a la terrible prova del foc de la sang, el tocador d'harmonium. Celestials melodies brollaven al conjur dels seus dits. Arpeigs divins acompanyaven les místiques comunions diàries.

Gounod o Palestrina inspiraven els èxtasis, els deliquis. Els aprenents, els neòfits, es recolzaven, bé que amb les darreries de l'home, en el sí viril del deixeble de David i de Santa Cecília. L'introito cantava joiosament al *Reum qui beatificat juventis meam*, el *Gloria in excelsis*, reprenia el tema fregant les regions sublimes de l'Empiri, i l'*Ite, missa est* davallava amb un amplíssim respir de satisfacció, amb la satisfacció de l'obra completa i l'Ofici d'Angels acabat. L'ofici que el ministre d'aquell culte trobava tendres neòfits, obedients i fervorosos.

Fins que, per la curiositat d'Eva, que sempre ha perdut el gènere humà, cessaren les harmòniques ofrenes. Ja no podrien manxar l'òrgan,

Per què tants escarafalls?

Es curiosa la resistència al reconeixement de la nacionalitat de Catalunya i del dret dels catalans a usar oficialment la nostra llengua que un gran nombre de ciutadans espanyols manifesta, amb tots els mausos de la manifestació que van des de la grollera negativa del dret fins a la hipócrita invocació a un internacionalisme convencional i igualment hipócrita. Sota la gran diversitat de raons utilitzades per a recolzar aquella resistència es descobreix l'esperit imperialista d'una raça de *conquistadores* que ha mantingut el feudalisme sobre el mapa d'Europa fins un segle i mig després de la Revolució francesa. Sorrosament el concepte de llibertat que poc a poc renova l'estructura de la Societat sembla que s'imposarà per sobre les mesquineses nacionalistes i Catalunya obtindrà, no la seva sobirania nacional, per a la qual cosa caldrà que maldem encara alguns anys, però si el reconeixement de certs drets.

L'esperit imperialista dels Unamuno i Royo Villanova, que tant abunden en la fama de la política espanyola ens obliga gairebé a manifestar agraïment a polítics més liberals, que es mostren un xic comprensius davant la qüestió catalana, amb tot i que l'actitud d'aquests polítics liberals no enclou en si cap generositat, sinó que, simplement, ens els mostra com a homes que viuen al dia. Fins la importància que es dona a aquest liberalisme resulta irritant.

El reconeixement dels migrats drets que suposa l'aprovació de l'Estatut sembla als espanyols una dis-

mentre teclejava el virtuós, els escolanets de la Verge.

Una mirada impura, com un llampec de l'Infern, revelà el llac ardent de flames sulfuroses que aturmentava el cos del tocador de Sant Gabriel. I la germana esdevingué gelosa del germà. I la mare ull vigilant dels fills.

Una inspecció ocular, mai més ocular que ara, revelà les malvestats del maligne, encarnat en aquell santíssim baró.

Les dolces notes que omplien d'enyorances paradisiàques la casa pairal de tants col·legials de bones famílies de la ciutat del Camp, s'envolaren, com orenels ingrats, per mai més tornar.

I el pobre possés, el dolç membre de la Congregació, el dissortat deixeble de David, llanguia com un lliuri que es marceix. L'amic mort de desconhort lluny de l'Amat.

Fins que la sort clement el transportà als climes benignes de l'Indo-Xina. Allà, a Bangkok, entre les aigües sagrades del Mekong, el diví tocador renova els arpeigs celestials, mentre novells escolans manxen l'òrgan que canta enceses lloances al Senyor.

bauxa de liberalisme; els sembla un cas insòlit en la història dels pobles. Els que no hi estan conformes es porten les mans al cap i posen el crit al cel parlant de la unitat nacional, de la pàtria, de la sobirania, etcètera. Els que amb més o menys bona voluntat s'hi avenen, adoptant, fet i fet, la posició que escau a un home normal prenen un aire protector que us confon.

Quan veieu aquests senyors que creient acomplir una gesta històrica *consenteixen* que a Catalunya s'estableixi un règim de biungüisme, somrieu, perquè penseu que a la U. R. S. S. hi ha reconegudes 187 nacionalitats i 151 llengües, sense que això porti cap trasbals a l'Economia del país i sense que la cohesió de la Unió de Repúbliques Socialistes Soviètiques, se n'hagi ressentit de l'enderrocament del tsarisme ençà, sinó tot el contrari.

Els 145 milions d'habitants de la U. R. S. S. es divideixen en 77 milions i mig de gran-russos; 31 d'ucranians; 4 i mig de russos blancs; 4 d'usbecs; 2 de turcs; 1 i mig d'armenis; 2 de georgians; 1 i mig de mordvencs; 2 i mig de jueus; 1 1/5 d'alemanys i la resta es divideix en altres 177 nacionalitats.

Es dona el cas que en molts habitants de la U. R. S. S. la seva nacionalitat no coincideix amb la seva llengua. Classificant-los per llurs llengües resulta que parlen el rus, llengua dels gran russos, 81 milions de persones i les diverses llengües georgianes unes 100.000 persones més que les de la nacionalitat corresponent. Trobem que els ucranians, russos blancs, usbecs i jueus n'hi ha uns quatre milions que no parlen la llengua materna; la majoria d'ells hem de suposar que perquè parlen el rus. L'alemany, el turc i les llengües armènies, kirguises i mordvenques, i gairebé totes les altres fins 151, són parlades per un nombre de persones aproximadament igual al de les que componen la nacionalitat.

Hem extret aquestes dades del cens de 1926, que fou fet amb un interès estrictament científic, com es desprèn de les instruccions que foren donades als funcionaris encarregats de fer la classificació.

Aquesta gran diversitat de pobles es regula per unes lleis generals comunes i per unes particulars, que s'adopten a les característiques ètniques, geogràfiques i de treball del poble que ha de complir-les. De dret i de fet les Repúbliques que componen la Unió viuen de la més ampla autonomia—dins el règim econòmic propi de la Unió, naturalment—i l'establiment d'aquesta situació no provocà, per part de la raça dominant fins 1917, cap protesta; ningú no es considerà explotat, és clar, perquè era una solució tota natural, tan natural com fóra el reconeixement de la nacionalitat catalana.

VICENÇ RIERA

Les habitacions obreres

De totes les reformes que importa resoldre amb més urgència, en interès de la salut privada i pública de la ciutat, cap de més urgent que la de l'habitació.

Aquest problema es mantingué a Europa en estat latent fins el 1914-1918, però per la sèrie de conseqüències d'ordre econòmic i social que portà la guerra capitalista, va passar a ésser un dels més actuals a tota Europa.

Per tots els occidentals, la qüestió consistí momentàniament, a tornar entreprendre, encara que sota diferents condicions econòmiques i tècniques, l'activitat en la construcció interrompuda per la guerra. A la U. R. S. S., en canvi, es presentà en forma d'un gran problema social a resoldre, absolutament nou, problema d'un fonamental valor cultural; a l'arquitecte soviètic li fou plantejat el problema d'un nou tipus d'habitació, de cèl·lula habitable; no per individus isolats, sinó per la massa; una mena de «standard» de l'habitació.

Poc després, però, als països capitalistes, degut a l'enorme impuls agresiú d'aquest en les seves lluites contra el proletariat, posaren de manifest el problema de l'habitació que entre altres s'havia mantingut en estat de latència durant la guerra. L'evolució històrica de la classe proletària, la connexió de totes les forces productives, la comunitat del treball, la interdependència de totes les activitats humanes, la sobreproducció i llur conseqüència la crisi econòmica creixent portant el «chomage», l'estat de consciència proletària, mentrestant, desenvolupant-se constantment vers l'esperit col·lectiu; han portat també entre nosaltres, el mateix problema agreujat, car és evident que no existeixen gaires possibilitats de donar-li solucions perfectes dintre el règim social que vivim.

En els països on la influència política de la social democràcia era efectiva, davant la pressió creixent de les masses que amenaçaven desbordar-la, es vegé obligada a donar-li una solució viable, per evitar les desercions del partit. Així fou com Viena, Berlín i altres ciutats del Nord i Centre Europa veieren sor-

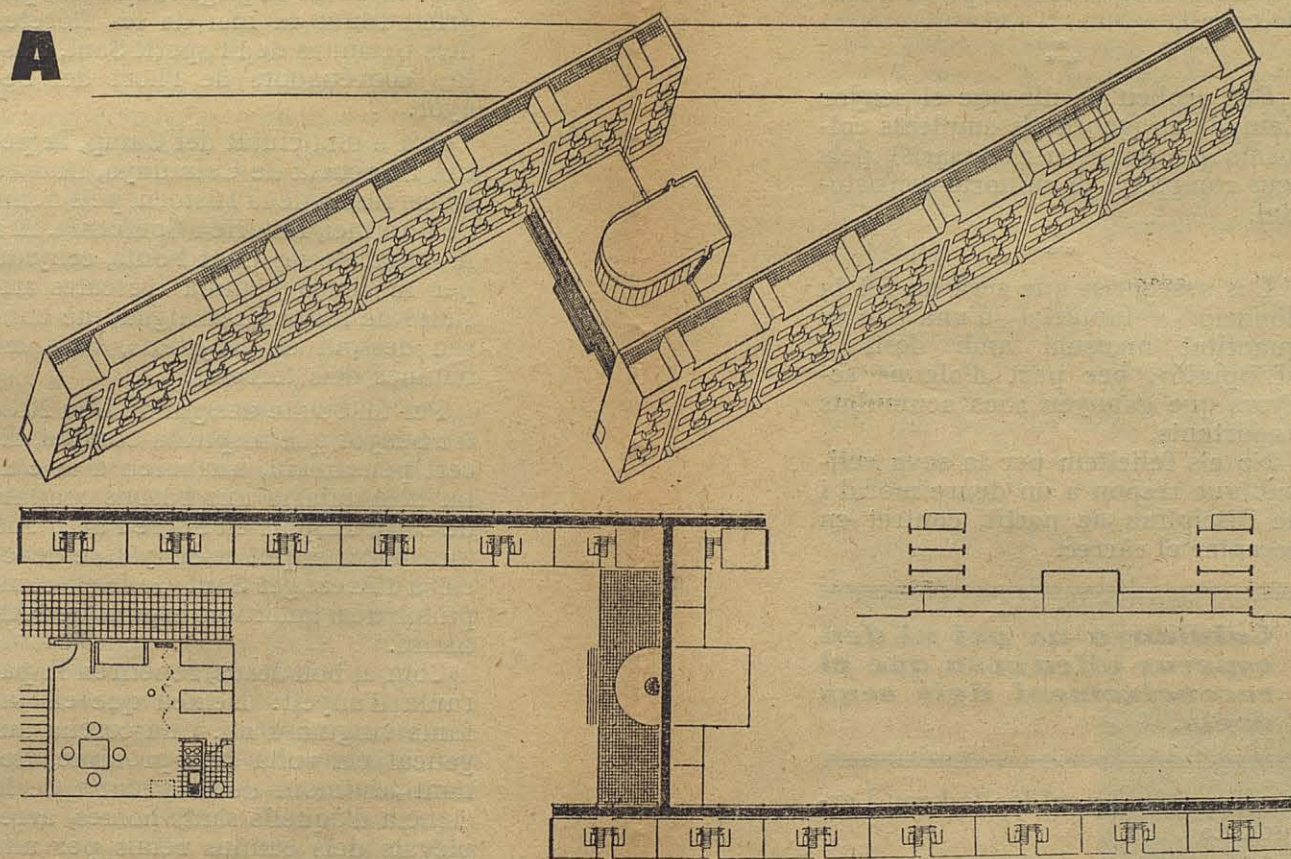
gir els blocs-habitació de què tant s'enorgulleixen. La social-democràcia, en construir els blocs-habitació, no fa més que obrar forçada pels esdeveniments, doncs és evident que les tals vivendes públiques milloraven tot el més, a uns quants afavorits que tingueren prou influència per aconseguir un allotjament en elles, i encara aquests milloraven d'habitació a costa de la seva llibertat d'acció i de pensament, perduda per aquell favor.

A casa nostra, no podem parlar encara d'aquests actes de la social-democràcia, doncs és evident que en tots els caus polítics, aquest problema no ha estat defecte de cap estudi seriós, el que fins ara s'ha realitzat a casa nostra s'ha limitat a obres de caràcter particular sense altra finalitat que el tant per cent de benefici o el lligament material dels obrers en les dites «colònies obreres».

En una visita que vaig fer a les colònies de l'Alt Llobregat, a propòsit del moviment revolucionari que esclatà el mes de gener, vaig poder-me donar compte, palpablement, per si ja no ho sabia prou, del valor que té per les grosses empre-

Mancariem a un dels nostres deures més elementals si no ens féssim ressò en aquestes pàgines de l'efemèride que aquests dies solemnitza el món sencer. Joan Wolfgang Goethe, va néixer a Frankfurt-sur-Main l'any 1749 i va morir, octogenari, a Weimar, la vila alemanya seu avui de la seva nova Constitució política.

Es sense ditirambe ni desig d'inflar els mots que proclamem, a compàs del món, que Goethe és un dels més grans poetes de l'Edat Moderna, per no dir el més gran. Tota la seva obra té regust d'eternitat. Els seus poemes són moments formidables, capaços de desafiar l'acció del temps i les transformacions incessants de la forma i el criteri literaris. Com a prosista Goethe va excel·lir pel damunt de tots els seus contemporanis en allò que afecta la riquesa de les imatges i la profunditat del pensament. Dominava, com ningú més no ha dominat, la seva llengua vernàcula i sabia segellar d'elegància i de puresa d'estil tot el que escrivia. Com a home de ciència, Joan Wolfgang Goethe va associar el seu nom a interessants i valuoses adquisicions del saber humà.

U. R. S. S. Comitè Central d'Economia. Casa comunul model A

ses el mot «Colònia obrera». El règim que les domina és, senzillament, feudal. Els obrers portats de diverses regions d'Espanya, sobretot les que la misèria es mostra més

puixança, se'ls obliga a firmar uns contractes i se'ls paga el viatge amb llur família fins a la colònia; allí els donen també una vivenda (si és que higiènicament mereix el

El centenari de Goethe

El romanticisme abrindat de la seva època que quan influéix, segons quines plomes fa que hom en cossi produccions que avui ens fan conviure i ens inclinen a la indulgència, sota l'empremta d'aquest gegant de la literatura va adquirir prestígit de cosa viva i palpitant susceptible d'emocionar-nos encara després d'una colla de generacions. El seu «Werther», de forma universal, que va atreure-li la protecció del duc Carles August, és sota aquest aspecte una obra modèlica. Podem llegir-la de cap a cap, sense que en cap moment ens fatigui o ens faci riure com altres obres, a la manera d'«Oscar i Amanda».

Goethe, va conrear el teatre, com Schiller, el seu germà de l'ànima. Són d'ell una infinitat de drames i comèdies, força superiors al que per terme mig, hom produeix avui. Va dedicar-se amb gloriosos resultats al conreu de la novella. «Hermann i Dorotea», «Les afinitats electives», figuren—ultra «Werther», ja citat—

entre el bo i millor de la novellística universal. La seva «Ifigènia», traduïda per Maragall, fou representada, si mal no recordem, molts anys enrera, als jardins del «laberint» del marquès d'Alfarràs.

Va produir obres científiques d'envergadura. En una d'elles «Teoria dels colors, va impugnar les conclusions de Newton, relatives a la formació de la llum. Es també molt coneguda i celebrada una àmplia exposició científica respecte a creixença i metamorfosis dels vegetals. No recordem ara el seu títol, però sí sabem que és digna del seu il·lustre autor.

Els comentaristes sotmesos a la rigidesa confessional troben algunes llacunes en l'obra de Goethe, al qual titllen d'escèptic a la manera volteriana. Potser sí que ho era. Però no ha d'estranyar-nos que un home de gran cor i d'enorme talent es mostri escèptic davant l'estúpida subordinació dels homes a falòrnies i prejudicis... Tal vegada el seu

nom de tal). Això vol dir que l'obrera entra a treballar amb un deute, del que el capitalista es va rescaballant setmanalment, aquest deute, tardarà alguns anys a pagar-lo, mentrestant no podrà disposar de la seva llibertat d'acció o de pensament, doncs estarà sempre sota el jou material del senyor feudal, al que deu una quantitat en metàl·lic, i no podrà marxar de la «colònia» sense haver-la pagada. Així, quan vindran eleccions votarà a l'individu que el senyor li indicarà, es farà del sindicat i del partit polític que el senyor li digui, tenint sempre en compte que de no fer-ho així serà perseguit per «incompliment» del contracte i «estafa». Encara més, està obligat a comprar tots els productes que hagi de menester, que viures, etc., a les tendes de la colònia. Estan les coses tan ben «organitzades», que els diners que per setmanals paga el «senyor» tornen al cap de cinc dies a les seves mans, permetent-li fer un doble guany amb els productes manufacturats a la fàbrica i amb els articles de consum de la colònia. Colònies hi ha en què impera, encara que encobertament, sota les formes més

repugnants el dret de cuixa, allí hom per casar-se ho farà amb qui li indiqui el capellà de la mateixa, i no s'atrevirà a fer-ho sense el seu consentiment a tots els actes públics en que hagin d'assistir-hi els dos sexes, els homes es col·locaran a un costat i les dones a l'altre.

Es dona el cas d'una colònia, on s'havia arribat, quan la dictadura, a anullar la moneda. Allí sols circulaven uns vals, i això permetia als propietaris treballar sense capital; en fi, un veritable règim de colònies.

Sota aquestes observacions podran semblar exagerades pels que sempre han viscut d'una renda, però nosaltres sabem de la forma ignominiosa que es feia el pacte de la fam a uns minaires de Figols; altrament, l'estat d'ànim dels obrers, esplèndidament mostrat en el moviment revolucionari de gener ens mostra prou clar el «benestar» dels habitants de les «colònies».

Actualment, el municipi, és l'únic factor digne d'ésser pres en consideració en el problema de l'habitació obrera; la collectivitat municipal ha d'ésser la més interessada en l'assumpte. La solució del problema de la casa obrera, únicament pot trobar-se convertint aquest en servei públic municipal; això és tan necessari com els diversos serveis d'aigua, electricitat, transports, etc. És inútil que es tracti de recolzar el problema en lleis proteccionistes que tractin de fomentar l'habitació obrera, no es pot prescindir de la municipalització ni de la força que signifiquen els municipis cridats a obrar com l'Estat, políticament, moral i econòmic, en aquesta matèria.

El capitalista que edifica, sigui societat o particular, es mou sempre per l'afany de lucre, cosa que fa que les habitacions manquin dels principis més elementals d'higiene. En canvi, per l'empresa política, el guany no té un interès tan gran, és evident que no voldrà saldar amb pèrdues, però ni que així sigui, el balanç serà sempre favorable, quant a disminució de la mortalitat i a l'augment en valor individual i col·lectiva de les condicions morals de la comunitat.

J. M. FRANCES

JAUME MARÇ

Es a Madrid on cal recomanar prudència

Després dels discursos de Santander i de Valls, la cosa és clara. Els malfiats que no volien els dons de Madrid, rezelant que les parcials concessions fossin esquer per afeblir les reivindicacions nacionals, tenien raó.

Una vegada més es complia l'honòric consell *Timeo Danaos et dona ferentes*.

Són de témer els presents dels Grecs. Encasquetat amb la idea d'estil borbònic que el plet de Catalunya és de mena regional, el senyor Domingo creu que amb quatre moixaines i un Estatut castrat els catalans perdrem la nostra fesomia nacional i renunciarem a les nostres creències, a allò que ens dona personalitat entre les persones del món.

Sant Cristià! ¡I que en va lluny d'osquer i que en coneix poc aquest Domingo Sanjuàn!

Els carlins no volen la llibertat; diuen que es pecat. Però reclamen la llibertat de premsa!

Les eleccions serveixen

Tanta atenció com les eleccions alemanyes, destacades per l'existència de 12 milions de vots hitlerians, militaristes, de criminals instints, mereixen les eleccions irlandeses amb el triomf de De Valera i les conseqüències que aquests dies s'estan produint. Irlanda s'enfronta amb Anglaterra.

Catalunya hi pot aprendre molt per a esbrinar el procés que segueixen els plets nacionals. Per bé que tractant-se de fets biològics, radicalment originals, no es puguin deduir principis d'aplicació obligada ni es puguin prendre com exemple d'imitació rigorosa.

Si hi ha un principi que calgui proclamar en aquesta mena d'afers, és el que cada terra fa sa guerra.

Cal seguir la llei de la pròpia vida.

No és l'acumulació de sous, sino la de la feina, la més perjudicial al país

S'ha acabat el temps de les improvisacions momentànies.

Res de genialitats ni de cops de teatre. La governació en el seu concepte modern vol dir preparació, estudi, organització.

L'eficàcia exigeix xdetinguda reflexió. Dedicar el temps necessari, pacientment, als afers.

La intuïció i el cop d'audàcia són preciosíssims en els moments animats de l'emoció revolucionària. Després, per a realitzar, no hi ha més secret que el treball ordenat, l'orientada i metòdica disciplina del treball.

Es per això que ens dolem de la duplicitat o multiplicitat dels càrrecs!

Esquines

Convindria...

Es de creure que el senyor Carner, en ésser exaltat al Ministeri d'Hisenda espanyol, haurà dimitit realment i veritable, de la vintena de Bancs i Anònimes en les quals figurava com Conseller en el moment de l'elevació.

El creiem prou lleial i correcte per a donar aquest bon exemple de moralitat pública.

Col a la mulker del Cèsar, no tan sols ésser, sinó semblar honesta.

Una pública declaració de la renúncia favoriria el crèdit del nostre vell amic.

Posició equivocada

Fonamentalment errada considerem la posició d'alguns republicans arribats a diferents graus del poder polític o administratiu que ara semblen adonar-se de les imperfeccions de la democràcia.

Que el poble no és prou culte, no està prou preparat, ¿havia d'ésser un secret per ningú?

No obstant, fixeuvos bé en què és exactament el mateix poble que els ha enlairat, el mateix poble per ells afalagat.

I encara, en un altre punt no menys interessant, cal parar la consideració. Que de la mateixa manera que el poble ha enlairat els uns pot enlairar als altres.

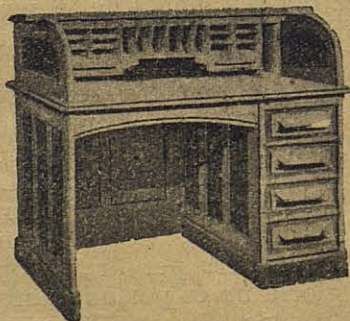
I no és que hom hagi de produir-se ni manifestar-se amb una devoció servil al triomf. Entesos que primer són les conviccions que l'èxit. Però no és el poble que serva les mateixes inquietuds i posicions que li foren predicades per ésser ateses en la República?

Vàries

Al míting de València, Abad Conde va dir que Lerroux estava dalt del cavall, al davant de les seves

Mobles ALTA BA

Mobles per a Oficines, Despatxos i Similars

Tallers, 29, 31 i 71 - Telèfon 17445

BARCELONA

hosts, disposat a la lluita i segur de la victòria.

I quan hom veia Lerroux amb tots els signes dels setanta anys que porta damunt, les abrandades frases feien com un pessigolleig.

Se'n va adonar Lerroux, que va corregir, quan digué en el seu discurs:

—Jo no faig el ridícul pujat a dalt de cavall.

Ens acaben de dir que el senyor Campalans ignora els empleats col·locats (perquè eren necessaris), pels seus companys de minoria consistorial.

**

Ens asseguruen que serà un fet la donació voluntària d'una forta quantitat mensual amb destí a «L'Opinió», per part d'alguns senyors que guanyen sous acumulats importants.

No els felicitem per la seva actitud, que respon a un deure moral i de disciplina de partit, contret en acceptar el càrrec.

Catalunya no pot ni de esperar altra cosa que el reconeixement dels seus drets.

«Mi amistad y mi lealtad con Lerroux...»

Vol callar?

Si quan fa tres mesos va anar a la casa d'hostes de Marcelli, a Madrid, introduït pel tzigano de Mora, a oferir-li posar els seus diaris a la seva disposició per fer-li la política a Barcelona, vostè ho feia per lleialtat al senyor Lerroux.

¿A qui ho ha d'explicar, sinó a nosaltres?

**

«Harto hice con sortear lo más hábilmente que pude lo difícil de mi situación.»

Sí, ja ho sabem que va passar «apuros» i li calgué hipotecar.

**

Amic de Milans del Bosch, de Barriera i d'altres, tot per raons múltiples, jo vaig poder donar una conferència i els altres no. ¿Eh, quin valor?

Quieres callar, Fivaller?

**

A la mateixa hora que tants i tants fabricants pleguen per manca —diuen— de feina, els fabricants de gaseoses i begudes carbòniques, malgrat ésser l'hivern, època contrària al seu negoci i malgrat els temps que correm, acorden tenir i continuen tenint tota la dependència i continuar la fabricació més o menys limitada. I per donar la sensació de normalitat, celebren, com cada any, l'acosumat àpat, en el qual refermen aquest criteri de suport a la República. Ho trobem molt encertat i digne d'imitació.

Cinema

Mai no podríem repetir amb més motiu, que ara les paraules del Qui-xot: «Nunca segundas partes fueron buenas». No és hora de parlar sense que això vulgui dir que la primera en fou de Beau Geste. Ens referim únicament a aquest film insignificant, que hom ha volgut anomenar «epopeia» tràgica de la legió francesa».

No passem pel qualificatiu d'epopeia, ja que no veiem per enlloc la grandiositat; ni pel de tràgica—el desenrotllament i l'acabament del film és completament d'acord amb allò que hom ha volgut anomenar «gusto español»; ni pel de legió francesa, ja que es inversemblant anomenar legió a quatre elements desgraciats, pel sol fet d'ésser dissortats i de color divers.

L'argument és tan bo com un conte per a nens del segle passat. Pri-

Beau Ideal

de Cines

mer apareixen uns quants homes dins una cisterna en ple Sahara, que van morint successivament víctimes de la calor, la fam i la set. Retrocedeix després, el film, per explicar-nos com aquells homes han anat a parar allà dins; torna després a la mateixa escena a dins de la cisterna—i segueix descabdellant l'acció que després d'unes peripecies vistes mil voltes—desobediència, consell de guerra, batalló penal—, acaba amb l'anunci d'un futur matrimoni venturós, tot exaltant el sacrifici de l'heroi que abandona a l'amic, la seva estimada, que està enamorada d'aquest.

Es a dir, un film calcat en Beau Geste. Gens d'originalitat i pobre de

presentació—algunes escenes, com la de l'atac del àrabs, resulta d'opereta—, i, sobretot, mai s'arriba a ço que el Beau Geste aconseguí: impressionar.

No és tampoc menys deslloriat l'acabament, amb un ritme precipitat que no està d'acord amb la resta del film, però que no ens sabem estar d'agrair-li, ja que representa l'alliberament de l'espectador. La fotografia representa interiors de la cisterna, o escenes del desert. A part la foto que hom aprofita per a inscriure-hi els cartells, l'altre és mediocre o francament dolent. Del treball del director, val més no parlar-ne, ja que no ha tingut ni la delicadesa de refer algunes escenes fatals, per defectes d'interpretació, que és impossible pasessin desapercubudes a un *meteur* conciençós.

Els actors, dolentets, no en tenen del tot la culpa, ja que hom no els ha demanat més. El diàleg en anglès, i a l'alçada de les circumstàncies.

No cal dir que l'espectador, en aquest cas intel·ligent,riu en les situacions tràgiques i s'ensopeix en les escenes divertides, i que no acaba de comprendre com aquest film ha estat presentat al Tívoli, i no al Lido en la sessió especial per infants.

Es lamentable que el Monopoli del cinema per una empresa sense preocupacions artístiques, ens faci empassar obres d'aquesta naturalesa. I ho és, per ells mateixos, que demostren amb la seva actuació, una incomprensió del que pot ésser el cinema com a *negoci*. Es a dir, que no guanyen res amb aquest poc gust que posen de manifest tan sovint.

X. i G.

Veient aquest film, no ens hem pogut estar d'elevat als productors americans, el testimoni del nostre pregon agraïment. La raó es obvia, i suposem al lector al corrent, de què ja aquesta temporada, no s'han rodat a Amèrica films parlats en espanyol.

Això significarà que Vilches—el Lon Chaney espanyol—, l'home de les cent caracteritzacions supremes—pero de qui mai ningú no n'ha vist més enllà de dues—tornarà a fer teatre, i abandonarà definitivament el cinema. Que l'inefable Mojica, no podent-se ja dedicar al teatre, emmudirà per sempre més. Que Maria Alba li farà companyia, etcètera, etc.

Concretant, i referint-nos al film que ens ocupa hem de dir, que no comprenem com un home intelli-

¿Cuándo te suicidas?

per Imperio Argentina

gent pugui escriure aquell *scenario*, ni com un director que també ho sigui, ens presenti aquelles llastimoses escenes, ni com uns actors que tinguin certa qualitat, es posin a cantar sense més ni més, però això sí, tant enravenats com un bariton del Paralel... Es a dir, tot això només es comprèn, suposant que no la tinguin de qualitat.

Films com aquest, fan per contrast acceptables totes les poca-soltes del món. Hem repetit ja, el concepte que ens mereixen les nicieses de Chevalier. En dir que aquest film és

capaç de reconciliar-nos amb ell—i que és una monstruositat el comparar-los—, el lector podrà formar una idea aproximada de la seva qualitat. Es també un film Paramount. No comprenem com el cinema sonor hagi produït aquesta davallada en el cinema, àdhuc en cases d'inexperiència com aquesta casa.

No és el nostre propòsit fer purament una crítica negativa a ultrança. Però, nosaltres servem una independència que ens permet dir totes les coses pel seu nom. Això és tot. Que els films dolents, que fa una temporada són la majoria, els anomenem dolents. Exemple: «¿Cuándo te suicidas?...»

No ens extranyaria que algú ho fes després de veure la pel·lícula en un atac d'avorrimient.

X.

Sàgina femenina

Una Assemblea femenina

Tot just fa un any que de l'Assemblea d'Esquerreres neixia un Partit, el qual Partit va portar-nos la República i portara l'Estatut a Catalunya.

Aquella reunió d'homes revolucionaris varen organitzar un Partit que feu la Revolució democràtica i amb el canvi de regim han vingut nous canvis i en el transcurs d'un any, les dones que no temen ni drets ni deures han esdevingut ciutadanes amb totes les prerrogatives sense altra limitació que la de la seva voluntat per obra i gràcia de la voluntat jove i progressista dels Homes nous de la República.

El fet que les Corts Constituents Espanyoles concedissin a la dona els drets de ciutadania, no hauria estat res, si aquests no imposessin els deures dels quals van acompanyats indiscutiblement.

L'Esquerra Republicana de Catalunya abans de les eleccions ja concedia a les dones els mateixos drets, igualava l'home i li atorgava la màxima consideració i afecte volent-la en el seu si.

I així també al redós de l'Esquerra s'acollia la dona d'ideals oberts, francament esquerrana; la dona catalana moderna, aquella que vol pel seu poble tots els corrents de llibertat i de progrés, tots els avantatges morals i socials aconseguits, i aquesta dona agrupada a l'entorn del Partit d'Esquerra Republicana, creixia i es capacitava fins arribar a fer-se càrrec de l'obra formidable que té encomanada a resoldre, del que pot i ha de representar per la vida social i política de Catalunya.

Avui, on una legió de dones d'arreu de Catalunya que actuen en la nostra política nova i sanejada; avui són elles, les dones, les que desitgen ja intervenir d'una manera directa en la seva vida mateixa i es preocupen i s'interessen d'una manera viva per les necessitats i desavantatges creats per les antigues estructuracions.

Quan un poble es desvetlla és igual a l'infant que aprèn de caminar, cal vigilar-lo, però deixar-lo que camini sol, i nosaltres, les dones, volem caminar soles, vigilades, sí, però en la creença que som nosaltres les qui fem l'esforç i les que comprem l'obra constructiva d'una política femenina que ha d'ésser la base fonamental de tota obra que comença.

Nosaltres, avui, més orientades

que ahir, anem a la constitució d'una Federació de «Seccions Femenines d'Esquerra Republicana de Catalunya».

Les que hem pres una part activa en la propaganda i desvetllament del sentit polític de la dona catalana, arreu de la nostra terra, sentim un desig vivíssim de treballar i col·laborar conjuntament i orientar, dins la disciplina que ens imposa l'ésser militants d'un Partit, totes aquestes aspiracions socials i democràtiques que poguem tenir per la nostra condició de dones.

Aa aquest fi, avui, fem una crida a totes les Entitats adherides al nostre Partit a l'Assemblea que tindrà lloc el dia 3 d'abril, a les onze del matí, a l'estatge de la Secretaria del Partit, Pelai, 56, primer. Aquelles que tinguin la Secció Femenina constituïda i a les que encara no s'hagin preocupat de tan interessant afer.

No ens fa res que delegats masculins vinguin a col·laborar amb nosaltres; sentim la necessitat imperativa dels moments presents que imposa l'obligació de preocupar-nos tot seguit de l'organització de la Secció Femenina del Partit que fa un any va portar-nos un règim nou, destruint amb la seva embranzida juvenívola la carcassa de les velles polítiques.

Ni vosaltres hi podeu deixar de venir, ni nosaltres ens en podem oblidar de convidar-vos-hi.

Si mirem vers l'extrema dreta, veiem a la dona disposada a seguir tota mena de consells i lliurada a les propagandes més inversemblants; si guaitem vers l'extrema esquerra, inconscient de la seva missió, és joguet de les masses que per manca d'amor i de cultura es decanten vers la destrucció; i les propagandes s'accentuen en tots sentits i la dona desorientada políticament i social, o bé es deixa portar pel seu fanatisme o per la ignorància de la seva missió constructiva.

A l'Assemblea Femenina del dia 3 d'abril han de trobar-s'hi tots aquells representants d'entitats que vulguin encaminar la dona vers els corrents esquerristes dels nostres temps, controlades pel sentit polític del nostre Partit d'Esquerra Republicana de Catalunya.

Homes i Dones de Catalunya, aporte'u-hi la vostra col·laboració.

M. TERESA GIBERT

La reivindicació femenina

D'ençà la proclamació de la República, les dones de totes les regions van despertant-se del seu endormiscament en què fins ara estavem someses.

Ara, afortunadament, ja no miren ni quedem encisades per aquelles cares roges peis licors alcohòlics, ja no queden meravellades per les rasteusitats de la monarquia.

La República, amb les seves lluites polítiques ha obert els ulls a les dones d'Espanya; però les que més despertes estan són les dones catalanes.

Les catòliques, les no catòliques... Totes les dones de tots els sectors polítics de la nostra Catalunya han sortit del seu somni disposades a lluitar entre si, per fer triomfar la seva idea.

Ens felicitem que aquest encantament a que estaven sotmeses es trenqués, però sentim que no hagin estat totes les que els hagi arrelat els sentiments liberals i de benamor de què estan omplint les dones de l'Esquerra Republicana de Catalunya. Però si això ho mirem des d'un altre punt de vista trobarem que no es de tan lamentar, puix que així les dones d'esquerreres podran demostrar el que valen per a fer triomfar els seus ideals plens d'amor al treballador.

Diu Maria Teresa Gibert en el seu escrit de la passada setmana: «Les dones fan política».

«Mis Cavernícola» n'és una mostra.

Millor que no votin les dones, si és que la seva Cort d'Amor és massa estesa.»

Estic d'acord en què les dones fan política, com també n'estic en què «Mis Cavernícola» (Sta. Urraca) n'és una mostra. En el que no lliguem és amb què les dones no haurien de votar si la Cort d'aquesta «miss» fos massa estesa; no comparteixo aquest parer pel sol motiu de què si així fos, les nostres dones, les dones d'esquerra, haurien de lluitar, batallar amb totes les seves forces per contrarrestar la del seu enemic. Peraq' uest motiu és pel que no vaig d'acord amb ella, car, com més contràries hi hagin la lluita serà més aferrissada i la victòria, que estem segurs que les nostres dones l'obtinarien, serà més meritòria, esclatant, agradant-nos més.

Es l'hora, doncs, de què les nostres mullers, filles, germanes, nívies, joves i vells, treballin per obtenir el premi que mereix un ideal de llibertat.

¡Reivindicar el feminisme, que encara està sotmès a les urpes del farsant i ridícul, a l'ensem que grotesc, Borbó!

¡Treballeu amb constància, dones esquerristes de Catalunya!

J. GRAU

21-3-32.

La política a la comarca de Gandeses

La comarca de Gandeses, que radica a l'extrem de les terres de la Catalunya Nova, «més enllà de l'Ebre»—com se sol dir moltes vegades, desencertadament—, és una comarca que requereix, per les circumstàncies de situació geogràfica, de tradició i de psicologia, més atenció i més ajut que cap altra de Catalunya. Corroborant això mateix els nostres amics del Centre I. Republicà «La Renaixença», de Benissanet, presentaren al Congrés Nacional de l'Esquerra Republicana, una proposició referent a què tenint en compte a més de les circumstàncies indicades, la proximitat en què es troben les terres de la comarca de Gandeses, d'altres terres no catalanes, les quals hi exerceixen gairebé automàticament una absorció constant, amb major motiu si atenem a l'allunyament i al desempar en què sempre s'han trobat per part de Catalunya o dels seus organismes polítics i administratius, això ha fet que la comarca de Gandeses i pobles de la ribera dreta de l'Ebre se sentin avui encara en bona part, allunyats no sols materialment, sinó que espiritualment, que és pitjor, de les inquietuds i afanys que actualment haurien d'ésser generals a les terres de tota la Catalunya.

Ningú més que aquells que hem lluitat per les contrades gandesanes, ja molt abans de la proclamació de la República, portant la representació d'un doble ideal, abraçat de patriotisme i democràcia, podrà comprendre l'amargor que produeix el constatar com aquestes terres catalanes no semblaven ésser-ho, car no sentien ni gairebé comprenien la nostra il·lusió ni la nostra fe. Catalunya pels fills d'aquests pobles, allunyats del cor de la pàtria, era com una marastra que els tenia en un oblit absolut. Sense amor per la seva llengua, malgrat la parlessin, però que no llegien i la posposaven a una altra sense la més lleu identificació espiritual amb la resta de Catalunya, àdhuc odiant-la políticament lligant-la tota, a la política reaccionària de la Lliga i de Cambó, la comarca de Gandeses era com un cos estrany i hostil, enclavat a la carn de Catalunya.

Els qui ja durant la Dictadura vàrem actuar propagant el nostre doble ideal, organitzant Comitès a tots els pobles de la comarca, constituint després la Federació Republicana Federal Socialista, avui adherida a l'Esquerra Republicana

A D. Francesc Macià

de Catalunya, sabem els sacrificis i els esforços que se'ns imposà, per les circumstàncies que respecte a l'ideal patriòtic concorrien, aleshores, en la nostra comarca. Avui, podem dir que els aires de Catalunya han brandat ja per aquestes terres. La victòria de la Federació R. F. S., en fer sortir triomfant quan les eleccions a la Generalitat al company Martí Rauret, després d'una lluita aferrissadament sostinguda, sense possibilitats econòmiques, sense ajut de ningú, comptant només amb

Correspondència

R. J. — Però, ¿ho dieu de debò això del sobre? ¿Creïeu que hi ha algú tan badoc que posi mil pessetes a un sobre sense saber exactament qui les ha de recollir? ¡Us han fet el timo del sobre!

Pec.— Trobem encertadíssim que les poulardes del Parc, serveixin per a quelcom. ¿I quin destí més a propòsit que el que ens dieu?

Clapera.— ¿Que sou republicà de tota la vida? No, home, el que sou és un barra de tota la vida.

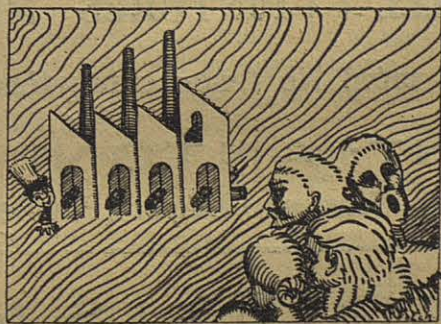
D. T.— Cal escriure a una sola cara.

Gol.— Una altra vegada? No hi ha contradiccions a les editorials ni als resums de la setmana, ni a posicions. Els articles no responen al criteri nostre sempre. Ja no caldria dir-ho, això!

J. G.— Va un article.

C. S.— Està bé d'intenció, però cal un retoc en la forma, que no tenim temps de fer.

A. T.— La capa negra no té urpes..., etc. Cal treballar, llegir, pensar. No volgueu anar de pressa.

Si ells les tanquen, nosaltres les obrirem

el nostre entusiasme i la fe d'una joventut ardida, contra tota una tradició reaccionària, contra la incomprensió de sectors anti-catalans, contra el caciquisme organitzat i emparat des de llocs oficials, el triomf del company Rouret, fou no solament la victòria de l'ideal republicà, sinó també la victòria de Catalunya.

Però, ara ja, passat aquell entusiasme fervorós, en tornar les aigües a llur curs natural, els desenganys soferts i el pes de les circumstàncies que comentàvem al principi, fa que es torni a notar cert endarreriment. Catalunya comença a ésser novament oblidada. No es confia gaire amb l'Estatut. Organitzacions polítiques distintes i poc pròpies a Catalunya es van infiltrant emparades des de dalt, lentament, però amb seguretat. El caciquisme colapsat en els primers dies, torna a actuar descaradament. Pobles com Pinell de Brai, Horta de Sant Joan, Benissanet, Mora d'Ebre, Prat de Compte i d'altres, estan en mans d'elements nocius o completament desemparats.

La Federació d'Esquerra, modesta, sense recursos, minada per alguns sectors descatalanitzants, poc podrà fer, si no compta amb el concurs que li ha d'emprar el partit. Cal reanudar, sense perdre temps, amb més intensitat que no mai la propaganda per aquestes terres amb el concurs de les figures més representatives. Nosaltres sabem l'entusiasme que entre els pobles suscità la visita ràpida que fa uns mesos, l'avi Macià, realitzà per aquelles contrades. Cal repetir la visita a tots els pobles, i si pot ésser, amb l'avi, que vinguin Companys, Aragai, Lluhi i altres figures del partit. Cal divulgar els nostres periòdics, que no es coneixen. Cal enviar lots de llibres als Centres d'Esquerra. Cal, en una paraula, actuar.

La «provincia» de Tarragona i dins d'ella les terres de Gandeses, que són la frontera, la marca de la pàtria, poden ésser motiu de dolorosa experiència el dia de demà, si se les abandona.

Nosaltres, que hem fet, si se'ns permet dir-ho, més del que no hem pogut per aquestes contrades, llancem el nostre S. O. S. desesperat per tal sigui recollit, sense tardar, per qui correspongui.

A. BLADE DESUMVILA

Benissanet, març del 32.

Els jueus tornen a Palestina

Els jueus tornen a Palestina. Heus ací un tema periodístic que fou explotat per la premsa d'arreu del món, ara fa dos anys.

Altres temes de transcendència mundial han desviat l'atenció de la premsa i avui només s'ocupen de la qüestió sionista aquells cercles que hi estan interessats d'una manera més o menys directa.

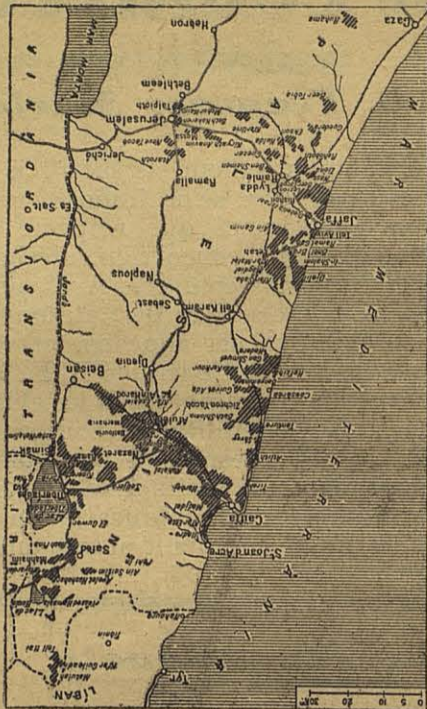
Això podria fer creure al gran públic, compost d'una majoria de lectors superficials, que l'establiment dels jueus a Palestina o Eretz-Israel, com diuen ells, fou un desig fugisser de la collectivitat jueva que es manifestà i tingué el seu moment culminant, ara fa uns dos anys, quan la premsa se n'ocupà; però un estudi de la qüestió demostra que aquell desig es transforma en realitats cada vegada més reeixides i que les seves primeres manifestacions daten de l'any 1882, en el qual s'establí, prop del port de Jaffa, la primera colònia jueva. (Des de la dispersió, els jueus només anaven a Palestina a plorar davant el mur de les lamentacions.) Aquesta colònia, agrícola, hauria fracassat, segurament, sense l'ajut econòmic de Rothschild, que fomentà, després, la fundació d'altres colònies.

Rothschild comprava bons terrenys, hi installava alguns immigrants jueus que aprenien en pocs anys l'ofici d'agricultor i aleshores els terrenys eren repartits entre els membres de la colònia que esdevien propietaris independents. El grup d'agricultors conservava, no obstant, el caràcter de colònia degut al veïnatge, igualtat de treball i isolament entre una població permanent d'una altra raça.

Aquestes colònies, de les quals actualment existeixen una trentena amb una propietat aproximada de 40.000 hectàrees, són les més riques de les colònies jueves de Palestina, però des d'un punt de vista social no ofereixen un gran interès, puix només fomenten la propietat privada. Fins i tot des d'un punt de vista nacional es molt discutible l'interès que puguin oferir.

Altra cosa són les colònies collec-

tives que en gran nombre s'han creat a Eretz-Israel a partir de l'any 1917, a conseqüència de l'ocupació del país per les tropes angleses i de l'oferiment del govern anglès de facilitar l'establiment a Palestina de la Llar Nacional Jueva, detalls històrics que augmentaren d'una ma-

nera fantàstica la immigració de jueus pobres a Palestina.

Aquestes noves colònies, com les anteriors, són agrícoles. Això sembla confirmar la profecia de Max Nordan, un dels *leaders* sionistes: *Tots aquells que fins ara han viscut com a botiguers o marxants, hauran de tornar a l'agricultura i treballar la terra.*

Les noves colònies es formen amb el producte de subscripcions nodrides pels jueus d'arreu del món i administrades pel Keren Hayesod, que s'ocupa de la colonització en general i del Keren Kayemeth que té cura, especialment de la compra de terres. Aquestes no són mai repartides, atorgant-les en propietat definitiva per raons religioses, per raons d'orientació social i per raons d'interès nacional. Aquesta precaució del

«Fons nacional jueu», compost pels organismes esmentats, de no cedir la propietat de les terres, faria que, en cas que algun dia la constitució de l'estat jueu fos un fet, l'augment del valor de la terra produït pel conreu i l'augment de població, beneficiés la nació jueva i no uns propietaris particulars.

El Fons Nacional Jueu compra els millors terrenys, tenint en compte llur fertilitat i llur situació i hi installa les colònies, procurant que aquestes siguin prou grans per a fer un conreu industrialitzat. Generalment, cada família treballa el lot que li ha estat atorgat sense emprar la mà d'obra assalariada, però hi ha treballs agrícoles que pràcticament és avantatjós realitzar en gran escala, i aquests són fets col·lectivament.

Cal remarcar que les colònies tenen dintre les normes cooperatives que els dicta el «Fons Nacional Jueu» una ampla autonomia per a l'organització interna, la qual cosa fa que no se'n trobin dues que funcionin d'una manera idèntica. Tenint en compte tots els trets que les diferencien les unes de les altres, per llurs característiques, poden formar, deixant de banda les de propietat individual iniciades per Rothschild, dos grups: l'un de tipus comunista, de propietat col·lectiva i treball de consum en comú i l'altre d'un funcionament intermig entre el d'aquestes colònies de tipus comunista i aquelles de propietat privada.

Nahadal, una de les més conegudes colònies, cèlebre lloc de peregrinatge dels que visiten Eretz-Israel, pertany a aquest darrer grup. És una colònia de 800 hectàrees dividides entre vuitanta famílies en lots iguals que, distribuïts en forma circular deixen al mig d'una gran plaça on són instal·lats tots els serveis col·lectius: hospital, escola, biblioteca, escola d'agricultura per a dones, etc. En aquesta colònia cada família treballa el seu lot, gaudeix lliurement del producte del seu treball, però el fet que la terra sigui nacionalitzada i que els colons esti-

ESMALT "CHINOL"

VERNISSOS VETTEWINKEL ♦♦ PINTURES METAL·LIQUES BEP

Els millors del món! No tenen competència possible

REPRESENTANT: ANTONI ENRIQUEZ

Despatx: Avinguda Francesc Llairet (Paralelo) n.º 29 i 31

PREUS ESPECIALS ALS MAJORISTES

guin lligats els uns amb els altres per la cooperació en nombrosos serveis, no permet classificar-la, com algú ha fet, entre les colònies de tipus individualista.

Fins i tot en les colònies d'aquesta mena hi ha serveis que han de fer-se d'una manera cooperativa. El de l'aigua, per exemple, que és escassa a Palestina i que s'obté per mitjà de bombes; generalment cada colònia té una sola bomba que és utilitzada per tots els memòres.

De colònies comunistes n'hi ha de diverses menes; algunes d'elles practiquen el comunisme veritablement integral.

Les colònies jueves d'Eretz-Israel, siguin del tipus que siguin, per a llurs relacions exteriors se serveixen gairebé totes de la Hamashbir, organització de compres i de les Tenuva, organització de vendes, de les quals en parlarem en detall en un altre número.

La Hamashbir i les Tenuva són ja el resultat de l'extensa colonització

jueva i una demostració de la vitalitat aconseguida per les colònies, que alguns destacats sionistes assenyalen com el fonament del futur estat jueu, que és la gran illusió de nombrosos cercles hebreus. Algun autor assegura que el moviment sionista s'inspira, més que en un sentiment religiós, en un sentiment nacionalista. Cal anar molt en compte en fer profecies massa concretes sobre les possibilitats de realització d'aquesta illusió perquè les dificultats amb què topa el sionisme són grans i nombroses.

Palestina és un país suficientment poblat pels àrabs; tenint en compte que la part fèrtil de Palestina és petita i que els àrabs veuen amb mals ulls la instal·lació dels jueus, als quals consideren com uns intrusos, això, tanmateix, no és un obstacle per a què s'aprofitin del sionisme venent terrenys al Keren Kaymeth a preus abusivament elevats.

L'antagonisme entre els jueus i

àrabs és un viu estat d'ànim que fa sovintejar els conflictes entre els components dels dos pobles. Un exponent humorístic d'aquest antagonisme és aquella anècdota que es conta del doctor Lehmann, un home que realitza una gran propaganda pacifista a Palestina. Un dia del doctor Lehmann trobà un noi jueu, d'uns dotze anys, que amb un posat pensatiu es mirava un estany. —Què penses?—preguntà el doctor. —Que heu bé s'hi podrien ofegar tres-cents àrabs—respongué el noi.

Les dificultats exposades, però, no ens estranyaria veure-les superades per la tenacitat jueva. La major dificultat amb què topa el sionisme és l'hostilitat que nombrosos grups israelites han declarat a la creació d'un estat jueu, perquè creuen que això donarà un argument contundent als antisemites que sostenen que els jueus són i seran sempre estrangers.

VICENÇ RIERA

Després que fou manifestada la voluntat del poble en les eleccions municipals del 12 d'abril, la qual cosa provocà la ràpida instauració de la República en terres d'Espanya—posteriorment a la proclamació de la República Catalana dins de la nostra terra—, nosaltres, els catalans, presidits pel bon desig de fer planera la seva consolidació, ens prestàrem, si bé a contra-cor, a prescindir, momentàniament, del dret indiscutible que tenim a regirnos de la manera que millor ens plagui.

Ens hi prestàrem, però, creguts que escombrades les noses tradicionals suraria l'esperit democràtic dels pobles de la Península i que els representants d'aquells, en compensació del desig de pau i bona harmonia que havíem demostrat, sabrien acollir amb tot respecte, allò que era expressió fidel de la voluntat del Poble de Catalunya.

No ha succeït pas així.

Els pobles aplegats sota la denominació *Espanya*, els quals pobles no hi foren aplegats per voluntat

PROU!

pròpia, sinó per l'ambició dels monàrquics que construïren l'imperi espanyol cosint-lo amb la punta de l'espasa—imperi que s'ha anat eclipsant com s'eclipsen tots els imperis—aquells pobles han enviat a les Corts de la República espanyola uns representants, l'esperit dels quals no sabem si encaixa amb el voler dels que els elegiren, però sí que sabem que l'esperit que els anima, és la suma—com antany—de la ignorància que comporta l'endarreriment d'Espanya; és la resultant d'aquella *hidalgua* que tant els afaïlla, que tenen com el seu major honor; *hidalgua*, exponent cruel de l'esperit dominador que passejava la seva fanfarroneria per terres de Flandes i que en retornar, després de la desfeta, preferia el viure miserable abans d'*embrutar* les seves mans *hidalgues* amb el treball.

El dia 2 d'agost, imposat pel Govern de l'Estat espanyol, el poble català plesbicitava el seu Estatut. aGirebé la totalitat—àdhuc les dones—posaven de relleu la necessitat que aquell nostre Estatut fos posat en vigor.

L'Estatut prevèia el traspàs de serveis durant el que restava d'any i l'adaptació total en arribar l'any nou.

S'és acabat l'any trenta-ú i el primer trimestre del present any.

I encara no sabem a què ens hem d'atendre. No sols no ho sabem, sinó que, amb amargor, hem hagut de constatar com era sabotejat l'Estatut, com una colla de potiners—no sé pas amb quin dret—es creuen superiors a la voluntat d'un poble, tota vegada que s'atrevien a modificar normes que aquell poble mateix s'ha fixat, com la representació autèntica de l'Espanya unitària, na-

fra la més destacada de la monarquia, malgrat presentar-se sota la capa d'un republicanisme que no senten, amb la mateixa fanfarroneria que caracteritzava aquells *hidalgos* del temps de Felip II, aixecaven la seva veu per dir que llançarien Espanya contra Catalunya per tal de continuar dominant-la.

Cal dir PROU. Hom ja acabat la paciència. Hem predicat *concordia* i els polítics espanyols la malmeten amb el seu procedir. No sols la malmeten, sino que s'ens rifen. Ha arribat l'hora de prescindir d'Espanya, ja que Espanya ha fet el sord al nostre crit de germanor.

Els que representen l'Espanya unitària es creuen—pensant en la violència—que ens esclafaran com si fóssim una minúscula formiga que cau sota el pas d'una pota d'elefant.

Però s'erren. Caldria suprimir a tots els catalans.

Que recordin el poble jueu. Fou destruït i dispersat. I encara ara, després de vint segles, és un problema.

ALEXANDRE FORCADES

LLIBRERIA

ARIEL

Un llibre interessant, emotiu

Perseguint el Sol

del Solitari de la Mar, traduït per Miquel A. Balà
La vida en plè Occeà, les bel·leses del Tabàs son reflectides amb verisme imponderable

Dipòsit de vins de collita pròpia

Gran especialitat en la
elaboració

de patates fregides, salades

Enric Travè

Berga, 2 - BARCELONA - Gràcia

Telèfon 70294

Thiers

President del Consell i amb la cartera d'Estat ho abastà als trenta-nou anys.

Les Frac Dosme estaven cofoies. El Ministeri del Bulevar dels Caputxins fou renovat i posat al gust del dia. A la fi es fregarien amb l'aristocràcia més rànica del món.

Thiers servava amb el rei i altres Orleans una intimitat de lluna de mel. Provaria de jugar amb les cancelleries com al Parlament ho feia amb els partits. L'escepticisme doctrinari, l'oportunisme (¡que n'és de vell!) i la seva finor de guineueta li farien possible tots els funambulismes.

A la Cambra feia aquesta declaració: «Per salvar una revolució cal preservar-la dels seus excessos, quan aquests excessos són produïts al carrer o per l'ús abusiu de les institucions. Jo he contribuït a reprimir-les per la força i per la llei... Si calgués hi tornaria per salvar al nostre país.»

A la Cort, secundar el reial desig de casar l'hereu de França (duc de Chartres) amb una princesa austriaca, als efectes d'entroncar amb els legitimistes i aliar-se amb les puixances continentals absolutistes, Metternich, amb l'Àustria, refusava polidament, i els prínceps cercaven muller a Itàlia, pensant que les princeses d'Espanya eren filles d'uncrèti i d'una daïxonses, quan reprenia a França l'alè revolucionari i el 25 de juny del 36. Alibaud tirava sobre el rei. El pànic s'ensenyoria de la Cort. Tornaven els prínceps. La revista per la inauguració de l'Arc de l'Estrella se sospenia, i el Palau Saint James, on estiejaven Thiers-Dosmes, prop del reial sojorn a Neuilly, era vetllat militarment mentre la senyora Dosmes muntava la guàrdia a les nits i escrivia les memòries per la glòria de l'home de la casa, ¡envejable Thiers!

Picat pel refus de Metternich proposà cedir a Maria Cristina que demanava la intervenció francesa. Una legió de vint mil voluntaris lluitaria sota el comanament de Bugeaud o Clanzel.

El rei, amb la seva inevitable inclinació a les Corts absolutistes, par-

III

tidàries del carlisme, no volia la intervenció. Thiers, usat per l'Orleans, dimitia el 25 d'agost de 1836, sense glòria.

Fins el 3 de novembre féu estada a Roma (amb Ingres) i a Florència. Aleshores hagué de carregar a Montalivet, el seu ministre de Governació, el fet d'haver tingut a Suïssa un agent provocador (Conseil) entre els exiliats polítics, quan els reis d'Europa tractaren de coaccionar la petita nació, perquè els expulsés.

Reforça el Ministeri Molé (del poder personal del rei), amb el casament de Chartres amb una de Mecklemburg, Thiers prenia tota la família cap a Itàlia altra vegada. L'estiu del 37 eren a les vores de Como, i a la villa Carreggi de Florència. Bon gust!

La rentrée la feia passant per can Talleyrand a Valençay. El novembre era a Bèlgica. Començava a estudiar l'afer dels ferrocarrils.

Pensaments

(Goethe - Trad. Maragall)

Per a comprendre que el cel és blau per tot arreu, no cal donar la volta al món. (Ara resulta que el cel no té color.)

No valdria la pena de viure setanta anys si tota la saviesa d'aquest món resultés follia davant de Déu.

Mai no aprendreu a conèixer un home pel fet de venir ell a casa nostra: cal que nosaltres anem a casa d'ell per veure com s'hi està.

Allà on s'acaba l'interès s'acaba la memòria.

Jo puc prometre ésser lleial, però imparcial, no.

Una corona és fàcil destronar-la. El cas és trobar un cap bo per posar-la

Reelegit per Aix s'aliava amb Guizot i Odilou-Barrot (dreta i esquerra) per esfondrar el Govern de «lacaïs del rei».

La lluita a la Premsa i a la Cambra omplia l'any 1838. Balzac a la *Revue parisienne* parlava de *deux femina facti*. Publicava «Els secrets de la princesa de Cadignan». Delphina de Girardin escrivia una «Escola de periodistes» que el Teatre Francks no gosava representar:

Madame de Lorville aimait a la folie,
Comme on aime a trente ans quand on n'est plus [jolie.

Le père fut crédule et, très honnêtement,
La mère a marié sa fille a son amant
Ils aiment a loisir, et le monde enchaîné
Béríst de leur amour l'hereux trinité.

La benhaurada trinitat passava l'estiu a Como, a Cauterets. Thiers dirigia de lluny. I destacava en reobrir-se el Parlament. El 2 de febrer vingué la dissolució. El 2 de març del 39 triomfava la coalició. A qui la Presidència? ¡Qui en vol més d'intrigues, de personalismes, d'ambicions, de vanitats?

La insurrecció republicana del 12 de maig imposava el Gabinet Soult.

Thiers, el 9 de juny es consolava tocant mig milió de francs per la publicació de la *Història del Consulat i de l'Imperi*, glòria de la seva motivitat.

I continuava influenciant la premsa subvencionant-la amb les promeses. Veure A. Karr a *Guêpes* del desembre del 39.

El primer de març de 1840 era cridat a formar Govern en comptes de Soult. Un Ministeri Thiers cent per cent. Com deia Metternich, ja s'havia colat per una escletxa, com un aire corrent. Balzac deia, a favor del corrent del vent, per damunt de les circumstàncies.

Es declarava el fill més humil de la Revolució. Donava una ampla amnistia. Cercava moralitat el règim amb una llei d'incompatibilitats pels diputats funcionaris. Votava un milió per portar les cendres de Napoleó des de Santa Helena, aixecant l'entusiasme nacional. Volia ésser l'home de la conciliació universal.

MANUEL GALES

S'ha posat a la venda!

Un llibre
de punyenta
actualitat

Fantasma

per
BENIGNE BEJARANO

4 Il·lustrat per SHUM
PESSETES

Per comandes a «Edicions Àgora», Borrell, 73 o a Gràfics Alfa, Bruc, 71

Gràfics «Alfa»
Bruc, núm. 71